

Kriminaaltulu konfiskeerimine 2012. aastal

Urvo Klopets

1. 2012. aastal konfiskeeriti jõustunud kohtulahenditega kriminaaltulu 1,68 miljoni euro väärtuses (s.h konfiskeeritud esemete väärtus). Koos nn asenduskonfiskeerimisega ulatus konfiskeeritava vara väärtus 1,9 miljoni euroni.

2. Võrreldes 2011. aastaga konfiskeeritud vara väärtus vähenes. 2011. aastal konfiskeeriti ainuüksi raha (arvestamata konfiskeeritud kinnistuid ja muud vara) enam kui 1,8 miljoni euro ulatuses (s.h nõudeõigused), see oli ligi sama palju kui 2012. aasta varade väärtus kokku.

3. Vara konfiskeerimist kohaldati 159-s kriminaalasjas.

4. Kõige enam vara konfiskeeriti riigiprokuratuuri menetlustes (736 680,4 eurot), järgnesid Viru ning Põhja ringkonnaprokuratuur.

5. Konfiskeeritud vara sisaldas sularaha, kinnistuid, autosid, ehteid jm rahalist väärtust omavaid esemeid.

6. Üle poole (52%) kriminaaltulust konfiskeeriti narkootikumidega seotud menetlustes.

7. Vara laiendatud konfiskeerimine moodustas 41% kõikidest konfiskeerimistest.

8. Vähemalt 6400 eurot konfiskeeriti kolmandikus menetlustest. Nendes menetlustes konfiskeeriti 92% konfiskeeritud varast.

**Kriminaalpoliitika
analüüs**

Nr 5/2013

www.just.ee/uuringud

www.just.ee/kriminaalstatistika

Sissejuhatus

Ülevaade kajastab 2012. aastal jõustunud kohtulahenditega konfiskeeritud kriminaaltulu. Arvestatud on ka neid kriminaalasju ja konfiskeerimisi, mil raha konfiskeeriti KarS § 83 (või mõne eriosa koosseisu) alusel kuriteo vahetu objekti või vahendina (nt mõne rahapesu, majandus- või korrupsioonikuriteo puhul), samuti KrMS § 126 alusel (kuriteoga saadud vara, mille tagastamist seaduslik valdaja ei taotle; konfiskeerimisele kuuluva vara suhtes, mille seaduslikku valdajat ei ole tuvastatud). Summa sisaldab nii konfiskeeritud raha kui ka muud vara (autod, ehted, kinnisvara jne). Lisaks toodud summadele konfiskeeriti neli autot, mille väärtus ei ole teada.

Erinevalt eelnevatest aastatest kajastatakse käesolevas ülevaates andmeid eraldi reaalselt konfiskeeritud vara ning väljanõutava vara osas. Samuti on käsitletud 2012. aasta andmetes konfiskeeritud muu vara (s.o vara, mis ei ole raha) väärtust (varem viidati vaid autode ja kinnistute arvule). Kui andmetes ei ole vastupidiselt eraldi viidatud, käsitletakse käesoleva ülevaate raames andmeid, mis kajastavad olemasoleva vara konfiskeerimist.

Andmetes esineb ka menetlusi, mille puhul analüüsi käigus ei selgunud, missugusel alusel kuritegelik tulu konfiskeeriti (kuritegeliku tulu väärtus on kõikide menetluste puhul siiski teada).

Konfiskeerimine vara liigi alusel

Arvestades ka neid kriminaalasju, milles reaalselt vara ei konfiskeeritud (vaid nõuti sisse), konfiskeeriti 2012. aastal kokku vara 1,9 miljoni euro väärtuses 159-s kriminaalasjas.¹ Reaalse vara konfiskeerimine (s.o olemas olnud ning arestitud vara) leidis aset 1,68 miljoni euro ulatuses 149-s menetluses.²

Kuigi käesoleva ülevaate alusel ei ole võimalik teha põhjalikku võrdlust 2011. aastaga, oli 2012. aastal konfiskeeritud vara väärtus väiksem kui 2011. aastal. 2011. aastal konfiskeeriti ainuüksi raha (arvestamata konfiskeeritud kinnistuid ja muud vara) enam kui 1,8 miljoni euro ulatuses.³ Kuna eelnevatel aastatel ei ole arvestatud konfiskeeritud muu vara väärtust, ei võrrelda konfiskeeritud vara suurust möödunud perioodiga täpsemalt.

Reaalselt konfiskeeritud vara väärtusest moodustas esemete jm (s.h kinnistud) konfiskeerimine kolmandiku (29%, 493 523,9 eurot). Muu konfiskeeritud kuritegelik tulu (s.h need, mille väärtus analüüsi käigus jäi selgitamata) sisaldas 30 auto ja ühe mootorratta konfiskeerimist.⁴ Samuti konfiskeeriti 3,5 kinnistut, arvuteid, mobiiltelefone, ehteid, tööriistu jm. Ülejäänud osas oli tegu raha või muu varalise õiguse konfiskeerimisega .

¹ Arvestusest on jäänud välja 4 autot, mille väärtus ei olnud teada, samuti ühes kriminaalasjas konfiskeeritud 2 mobiiltelefoni ning ühes kriminaalasjas konfiskeeritud tööriistad, tehnika jm.

² Väikese mööndusega on reaalse vara olemasoluna arvestatud ka seda, kui isikult konfiskeeriti ja nõuti § 84 alusel sisse mingi summa raha ning selle (vähemalt osaliselt) tagamiseks jäeti nõude täitmiseni aresti alla kinnisvara, auto või muu vara. Sellist mööndust on kasutatud viie kriminaalasja raames kogusummas 199 121,55 eurot.

³ Summa sisaldab ka nõudeid.

⁴ Arv ei sisalda joores juhtidelt konfiskeeritud sõidukeid.

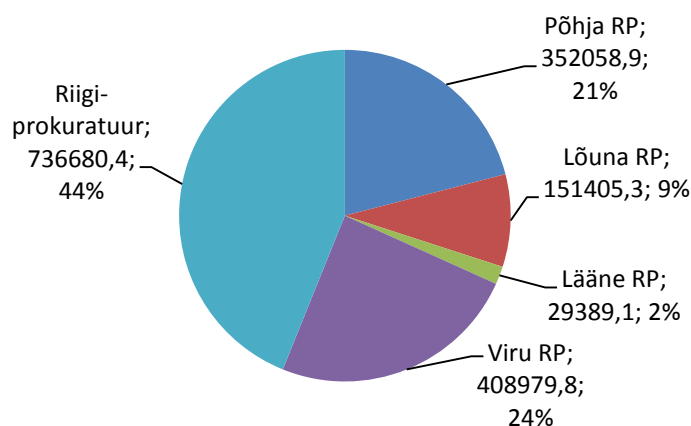
Konfiskeerimine menetlusliigiti ja konfiskeeritava vara olemasolu alusel

Kõige enam konfiskeerimisega seotud menetlusi oli Põhja ringkonnaprokuratuuris: 2012. aastal jõustus selliseid kohtulahendeid 71, järgnesid riigiprokuratuur (36) ning Lõuna (23), Viru (18) ja Lääne ringkonnaprokuratuur (11).

Tabel 1. Konfiskeeritud vara 2012. aastal prokuratuuride lõikes

	Konfiskeeritud koguväärtus	Konfiskeeritud ning välja mõistetud raha ja muu rahaline nõue (nt aktsiad)	Konfiskeeritud muu vara väärtus	Reaalselt konfiskeeritud vara väärtus
Põhja RP (71)	385283,2	308424,9	76858,3	352058,9
Lõuna RP (23)	234922,4	178507,9	56414,6	151405,3
Lääne RP (11)	30661,7	17208,0	13453,7	29389,1
Viru RP (18)	452914,7	224374,2	228540,5	408979,8
Riigiprokuratuur (36)	804681,2	543524,4	261156,9	736680,4
Kokku	1908463,2	1272039,3	636423,9	1678513,5

Nii nn asenduskonfiskeerimiste kui ka reaalselt konfiskeeritud varade väärtuse osas konfiskeeris enim riigiprokuratuur (reaalselt konfiskeeriti vara väärtuses 736 680,4 eurot⁵), järgnesid Viru ringkonnaprokuratuur (408 979,8 eurot⁶), Põhja ringkonnaprokuratuur (352058,9 eurot⁷), Lõuna ringkonnaprokuratuur (151 405,3 eurot) ja Lääne ringkonnaprokuratuur (29 389,1 eurot).

Joonis 1. Konfiskeeritud reaalse vara osakaal prokuratuuride kaupa

Reaalselt konfiskeeritud vara konfiskeerimine leidis peamiselt aset kokkuleppemenetluses (79% konfiskeeritud varast; 1,3 miljonit eurot 122-s lahendis), üldmenetluses konfiskeeriti 14% varast (20 lahendiga konfiskeeriti ligi 227 000 eurot).

Konfiskeeritud vara kuriteoliigiti

Kõige enam konfiskeeriti olemasolevat vara narkokuritegudes, mis moodustas enam kui poole kogu konfiskeeritud varast. Nii korruptsiooni- kui ka majanduskuritegude osakaal oli üle kümnendiku.

⁵ Lisaks sõiduauto, mille väärtus on teadmata.

⁶ Lisaks 3 sõiduauto, mille väärtus on teadmata.

⁷ Lisaks 2 mobiiltelefoni ning ühes kriminaalasjas konfiskeeritud vara (tööriistad, jalgrattad, fotoaparaadid jm), mille väärtus on teadmata.

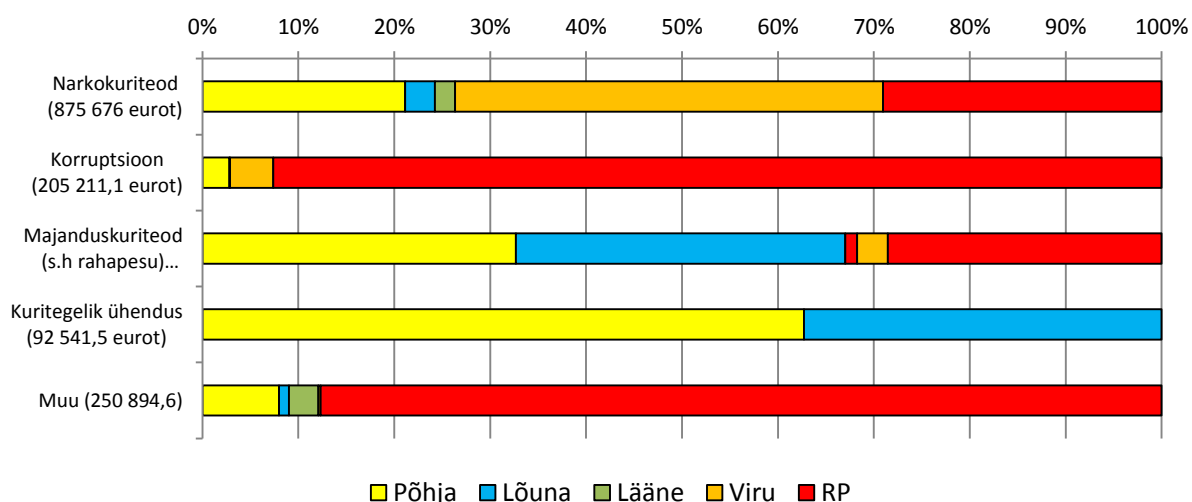
Majanduskuritegudes kohaldati nn asenduskonfiskeerimist enam kui 100 000 euro ulatuses, narkokuritegudes pisut vähem.

Tabel 2. Konfiskeerimine kuriteoliikide alusel

Kuriteoliik	Reaalselt konfiskeeritud vara	Reaalselt konfiskeeritud vara osakaal kuriteoliigiti (%)	Asenduskonfiskeerimine (nõudeõigused)	Asenduskonfiskeerimise osakaal kuriteoliigiti (%)
Narkokuriteod	875 676,0	52%	97 119,9	42%
Korruptsioon	205 211,1	12%	12 930,8	6%
Majanduskuriteod (s.h rahapesu)	254 190,3	15%	116 114,4	50%
Kuritegelik ühendus	92 541,5	6%	3 384,7	1%
Muu ⁸	250 894,6	15%	400,0	0%
Kogusumma	1 678 513,5	100%	229 949,7	100%

Lõuna ringkonnaprokuratuuris konfiskeeritud varast enam kui pool oli seotud majanduskuritegudega (Põhja, Lääne ning Viru piirkonnas moodustasid enam kui poole narkokuritegude menetlused).

Korruptsiooniga seotud menetlustes konfiskeeriti kõige enam vara riigiprokuratuuri poolt, samas narkokuritegudes jagunes konfiskeeritud vara peamiselt kolme prokuratuuri vahel: Viru, riigiprokuratuur ning Põhja piirkond.

Joonis 2. Reaalselt konfiskeeritud vara kuriteoliigiti prokuratuuri tööpiirkondades, konfiskeeritud vara osakaal prokuratuuri tööpiirkondade järgi (%)

Laiendatud konfiskeerimine

Laiendatud konfiskeerimist kohaldati olemasoleva vara osas kokku 690 553,3 euro ulatuses 79-s menetluses⁹. Enam kohaldati vara laiendatud konfiskeerimist (KarS § 83²) narkokuritegude

⁸ Enam kui poole sellest summast moodustas ühes kriminaalasjas konfiskeeritud vara 142 900 euro ulatuses. Täiendavalt konfiskeeriti vara ka §§-d 209, 133-133², 268¹ jm alusel.

⁹ Kõikide menetluste osas ei olnud konfiskeerimise alus teada.

puhul. Laiendatud konfiskeerimisega ära võetud varast 38% konfiskeeriti Põhja ringkonnaprokuratuuri ning 36% riigiprokuratuuri poolt.

Tabel 3. Vara laiendatud konfiskeerimine olemasoleva vara osas

Kuriteoliik	Konfiskeeritud vara (€)
Narkokuriteod (69 menetlust)	586 134,41
Majandusalased kuriteod (1 menetlus)	32 642,59
KTÜ (5 menetlust)	62 417,53
Muu (4 menetlust)	9 358,79

Menetlused, millega konfiskeeriti vähemalt 6400 eurot

Ligi kolmandik menetlustest (N=49) olid sellised, milles konfiskeeriti vähemalt 6400 eurot. Sellistes menetlustes konfiskeeriti vara 1 550 167,85 euro väärtuses, mis moodustab kogu aasta jooksul konfiskeeritud olemasolevast varast 92%. Menetlustest 51% olid seotud narkootikumidega.

Tabel 4. Konfiskeerimised menetlustes, milles vara väärtuseks on vähemalt 6400 eurot

Kuriteoliik	Vara väärtus (€)
Narkokuriteod	794998,68
Muu	237375,25
Korruptsioonikuriteod	200679,95
Majandusalased kuriteod	230773,36
KTÜ	86340,61
Kokku	1550167,85